

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»
на тему:
«Організаційно-методичні засади діяльності
банків на ринку банківських металів»

Виконав: студент 4 курсу, групи 1
Факультету фінансів та банківської справи

ПОЛІЄНКО Д.В.

Керівник: к.е.н., доцент

СЕРГЄЄВА О.С.

ОДЕСА - 2020 року

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Фінансова глобалізація є важливою складовою економічної глобалізації й проявляється в інтеграції фінансової системи держави у міжнародні фінансові ринки та інституції з метою подальшого перетворення у єдиний світовий фінансовий простір шляхом лібералізації внутрішнього фінансового сектора та рахунку операцій з капіталом. Успішність такої трансформації залежить від розвитку фінансового сектора, ефективності державних інституцій, якості внутрішньої макроекономічної політики та торгівельної інтеграції. В таких умовах актуальним стає пошук “безпечної гавані” з метою захисту від зовнішніх шоків. Саме тоді зростає увага до банківських металів, які є фінансовим активом та інструментом до довгострокового заощадження фізичних осіб, а для банків як фінансових посередників активним розвитком для впровадження цього напрямку банківських операцій у своєї діяльності.

Даній темі приділяють значну увагу науковці і практики банківської галузі. Великий внесок у дослідженні розвитку ринку банківських металів в Україні роздягались вітчизняні науковці, серед яких Дзюблюк О., Мороз А., Савлук М., Василенко В., Доскочинська Л., Михальського В., Перелі І., Диби М., Бахтарі Е. Руснака Ю., Чиж Л.

Метою дослідження є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо подальшого розвитку ринку банківських металів в Україні.

Відповідно до поставленої мети, завданнями дослідження є:

- визначити місце та роль «банківських металів» на банківському ринку України;
- ознайомитись з правовим та законодавчим регулюванням щодо організації та регулювання ринку банківських металів;
- оцінити об’єктивні чинники, що сприяють (стримують) розвиток ринку банківських металів в Україні;
- проаналізувати сучасний стан діяльності банків на ринку банківських металів України;
- порівняти умови надання операцій з банківськими металами банками України;
- ознайомитись з світовими тенденціями щодо розвитку та регулювання ринку банківськими металами;
- надати рекомендації щодо передумов до подальшого розвитку ринку банківських металів в Україні.

Об’єктом дослідження є процес формування банками ринку банківських металів в період ринкової економіки України.

Предметом дослідження є теоретично – методичні аспекти формування банками ринку банківських металів в Україні.

У процесі написання кваліфікаційної роботи автором використано низку методів, зокрема: загальнонаукові методи, а саме теоретичного

узагальнення та синтезу – при формуванні терміну «банківські метали», логічного аналізу – діагностиці стану ринку банківських металів, порівняння – співставлення результатів діяльності банків за 10 років та аналіз діяльності банків - лідерів на ринку банківських металів в Україні, а саме АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "ОТП БАНК", АТ "АБ "РАДАБАНК", АТ "ПРАВЕКС БАНК" та АКБ "ІНДУСТРІАЛ-БАНК" за 3 роки.

Інформаційною базою дослідження становлять матеріали фахових періодичних видань, закони та нормативно-правові акти органів державної влади, до видання яких віднесено регулювання діяльності КБ в Україні; дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, аналітичні та статистичні матеріали Національного банку України, фінансова звітність КБ, офіційні ресурси мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (71 найменування) і додатків. Загальний обсяг роботи становить 101 сторінки. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 17 таблиці, 21 рисуноків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти організації діяльності банків на ринку банківських металів» було досліджено, що на сучасному етапі розвитку світових фінансових і товарних ринків, включення України в світовий ринок банківських металів, яке спричинило потужний розвиток внутрішнього інвестиційного ринку банківських металів та їх промислового споживання, було вчасним і цілком відповідало потребам держави, суб'єктів господарювання та приватних-інвесторів. Окремим рядком слід виділити розвиток банківської інфраструктури операцій з даним видом активів, що банківськими та дорогоцінними металами в Україні. Із посиленням упродовж останнього десятиліття ролі банківських металів як засобу нагромадження вітчизняні й міжнародні ринки банківських металів очікує подальший розвиток, який буде визначатися розширенням сучасних функцій використання цих активів, подальшим розвитком їх форм і каналів фізичного та електронного обігу.

Визначено, що банківське законодавство дає визначення банківських металів як золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів. Найбільш пробами банківських металів визначають проби не нижче ніж: золото – 999,5; для срібла – 999,0; для платини на паладію – 999,5.

Відповідно до характеристик форм існування банківських металів як окремого виду фінансових активів на внутрішньому ринку України розглядають три форми: зливки, монети і порошки.

Аналіз законодавчої бази проілюстрував те, що законодавча база щодо формування ринку банківських металів є недосконалою. Нами були опрацьовані такі нормативно-правові акти: Конституція України, Господарський та Цивільний кодекси, закони «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України» і нормативно-правові акти НБУ – постанови, інструкції.

У другому розділі «**Оцінка діяльності банків на ринку банківських металів в Україні**» проведено оцінка об'єктивні передумови, що сприяють (стримують) розвиток ринку банківських металів в Україні, на підставі яких можливо визначити, що макроекономічний розвиток в Україні, що характеризується динамікою ВВП, грошовою масою по агрегату МЗ матиме позитивний вплив на формування ринку банківських металів в Україні. Але слід зазначити, що коефіцієнт монетизації, який на жаль за останні роки мав тенденцію до зниження, що впливає на стримування розвитку ринку банківських металів.

Показники мінімальної та середньої заробітних плат, обраних для аналізу, постійно збільшувалися, при цьому, що показник індексу інфляції знижувався, що є позитивним чинником для формування депозитних та кредитних портфелів банків в тому числі для розвитку ринку банківських металів в Україні.

Пропозиції банківських установ щодо операцій з банківськими металами можуть бути одним із напрямів зменшення рівня доларизації в Україні та переваги заощаджень в банківські метали замість іноземної валюти.

Визначено, що розвиток ринку банківських металів в Україні може вплинути на можливість НБУ підвищити питому вагу монетарного золота в ЗВР.

Проаналізовано діяльності банків на ринку банківських металів. Кількість банків, які запропонують своїм клієнтам операції з банківськими металами за групами відповідно до капіталу країни за досліджуваній період суттєво не змінилось, лише в групі банків з приватним капіталом на початок 2019 року зменшилось на 3 банки, це було обумовлено виходу з банківського ринку ПАТ КБ "ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА" та АТ "БМ БАНК" та злиття ПАТ "УКРСОЦБАНК" з ПАТ «АЛЬФА БАНК».

Станом на 01.01.2020 р. лідерами за операціями з банківськими металами є банки з державною часткою, далі банки з приватним капіталом та банки іноземних груп. Це пояснюється високою концентрацією банків з державною часткою на банківському ринку.

Зазначити, що на сьогоднішній день всього лише 43% банків, пропонують своїм клієнтам операції з банківськими металами, а це означає, що потенційно для розвитку ринку банківських металів є усі умови.

Досліджено період 01.01. 2018-2020 рр. та визначено, що тенденція зростання активів банківської системи України суттєво зросла, но на жаль, це ніяк не позначилося на зростанні операцій з банківськими металами, а навіть зменшилась, насамперед це пояснюється тим, що наразі перед банками виникає багато викликів, які пов'язані з умовами виходити в цифрову економіку, що стрімко розвивається.

Проведений аналіз ТОП 10 стійких банків, дав змогу, зробити висновок, що усі банки, перелічені є учасниками ринку операції з банківськими металами. На нашу думку, це є аргументом для пропозицій щодо банків розглянути у своїй діяльності розвиток цього напрямку у своїй діяльності.

Пропозиції щодо реалізації банківських металів запропонують усі запропоновані банки, у АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "ОТП БАНК", АТ "АБ "РАДАБАНК" злитки з золота є в наявності з 1 до 100 грам., це пояснюється тим, що ціна на золоті злитків 250, 500, 1000 грам досить висока та вони не користуються попитом серед інвесторів, тільки лише АТ "ПРАВЕКС БАНК" та АКБ "ІНДУСТРІАЛ-БАНК" є усі банківські золоті злитки в наявності.

Після ознайомлення з переліком банків що операцій з банківськими металами, визначено, що більш запропонованих операції з банківськими металами існують більш для реклами продуктів банків, чим у реальності.

Зазначено, що відсутність попиту на депозити в банківських металах обумовлена тим, що операції з банківськими металами не гарантуються Фондом гарантування вкладів, що на нашу думку є великим недоліком в цьому законодавстві, а при його удосконаленні дало би змогу банкам більш розгорнуто займатись даним напрямом.

У третьому розділі «**Напрями удосконалення розвитку операцій з банківськими металами в Україні**» доведено, що глобалізаційні процеси в фінансовій сфері зумовлюють відкритість економік до зовнішніх шоків, що сприяє пошуку альтернативних джерел інвестування і страхового фонду держави через дослідження еволюції ролі та функцій дорогоцінних металів в умовах їхньої офіційної демонетизації.

Визначено, що на ціну золота найпомітніше впливають такі чинники: обсяг видобутку дорогоцінного металу; - політична ситуація в країнах, у котрих видобувають і з яких експортують цей метал; курс долара на міжнародних валютних ринках; основні економічні показники економіки США та європейських держав; спекуляції на біржі.

Для інших дорогоцінних металів, таких як срібло чи платина, також властиві деякі з перелічених характеристик, проте вони є менш ліквідними, не настільки однорідними, як золото, і обсяги торгівлі ними значно менші.

Визначено, що через політичну та економічну ситуації, які склалися в Україні, довіра населення до банківського сектору низька, звідси низький рівень попиту на депозитні операції, в тому числі і на операції з банківськими металами.

В Україні є усі умови для удосконалення розвитку ринку банківських металів але вже на нових ринкових умовах. Одна із найістотніших передумов полягає у тому, що банки можуть і повинні зацікавлювати та запропонувувати операції з банківськими металами своїм клієнтам. При цьому роль керівного центру з формування нормативної бази й надалі відіграватиме Національний банк України але з розширенням усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку ринок банківських металів повинен поступово розвиватися і перетворюватися з жорстко регульованого державними органами у лібералізований і конкурентний.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і вирішенні завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення розвитку ринку банківських металів в Україні.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено такі висновки:

1. На основі аналізу теоретичних матеріалів нами було розтлумачено сутність поняття «банківські метали». Досліджено, що категорія “банківські метали” вужча за обсягом, ніж категорія “дорогоцінні метали”, оскільки включає лише золото, срібло. Визначено перелік операцій з банківськими металами на міжбанківському і міжнародному валютних ринках, які можуть здійснювати окремі уповноважені банки в Україні.

2. Розглянута нормативно-правова база, яка регулює процес формування кредитних ресурсів через: Закони (акти вищого органу державної влади це Конституція України, Господарський кодекс, Цивільний кодекс), нормативні акти, положення (які видаються іншими органами державної влади й управління відповідно до їх компетенції), внутрішні банківські інструкції та розпорядження.

3. Узагальнюючи результати проведеного дослідження чинників, які сприяють (стримують) розвиток ринку банківських металів, зазначено, що на сучасному етапі присутні практично всі умови щодо розвитку цього напрямку.

4. Проаналізовано участь банків на ринку банківських металів та визначено, що на сьогоднішній день всього лише 43% банків, пропонують своїм клієнтам операції з банківськими металами, а це означає, що потенційно для розвитку ринку банківських металів є усі умови. Лідерами за операціями з банківськими металами є банки з державною часткою, далі банки з приватним капіталом та банки іноземних груп. Це пояснюється високою концентрацією банків з державною часткою на банківському ринку.

Визначено, що тенденція зростання активів банківської системи України за період 2018-2020 рр. суттєво зросла, но на жаль, це ніяк не позначилося на зростанні операцій з банківськими металами, а навіть зменшилась, насамперед це пояснюється тим, що наразі перед банками та іншими фінансовими установами постає багато викликів, пов'язаних з

необхідністю інтегруватись в нову цифрову економіку, що стрімко розвивається.

На основі проведеного аналізу функціонування банків на ринку банківських металів зроблено висновок, що кількість банків, які займаються операціями з банківськими металами менше половина..

5. Доведено, що на сьогоднішній день ситуація на ринку банківських металів можливо охарактеризувати, як ринок який розвивається, а в умовах коли ціни на золото зростають та за допомогою реклами банків, він може стати привабливим для фізичних осіб.

6. За результатами проведеного аналізу ринку банківських металів, з'ясовано, що існують усі передумови до його розвитку але при формуванні сформульованих нормативно-законодавчих актів та як слід зацікавленість банків здійснювати операції з банківськими металами в цьому правовому полі.

7. На світові ціни на золото впливають наступні чинники: обсяг видобутку дорогоцінного металу; політична ситуація в країнах, у котрих видобувають і з яких експортують цей метал; курс долара на міжнародних валютних ринках; основні економічні показники економіки США та європейських держав; спекуляції на біржі.

У контексті адаптації України до досвіду інших держав, найперше є забезпечення відповідності вітчизняних систем класифікації дорогоцінних металів, стандартизації, методик оцінювання відповідності та не менш важливим є інституційне забезпечення даного напрямку.

8. Зроблені висновки, що банкам, які працюють на банківському ринку необхідно впроваджувати та розширювати операції з банківськими металами.